

NOVEMBER 1948

50E JAARGANG NO. 11

Ieder Nederlands Imker

*lid van de Vereniging tot Bevordering der
Bijenteelt in Nederland*

Dit is het streven van onze vereniging en kán worden bereikt, indien alle leden hun steentje tot dit doel bijdragen. De „grote vereniging” de Nederlandse Vereniging, zoals zij gewoonlijk door anders georganiseerde imkers genoemd wordt, kan nóg groter en sterker worden, maar daarvoor is Uw hulp in de eerste plaats nodig.

Welke afdeling brengt voor 1949 het grootst aantal nieuwe leden aan?

We boekten er al een met niet minder dan dertig nieuwe leden. Welke afdeling overtreft dit aantal of komt het nabij?

Één Nationale Vereniging voor Bijenteelt!

Maandschrift
VOOR *Bijenteelt*

UITGAVE: VERENIGING TOT BEVORDERING DER BIJENTEELT IN NEDERLAND

FEeka-FEITEN

Heeft U het boek
„BIJEN EN BIJENHOUDEN”

door J. G. de Roever
al besteld?

Zo niet, doe het dan nu!

UIT VOORRAAD LEVERBAAR

PRIJS F 16,50

Lenstaro Simplexkasten

prijzen vanaf f 29,75, inclusief Feeka ramen

Brochure beschikbaar

Ons huidige telefoonnummer is vervallen.
Tijdelijk dus telefonisch niet bereikbaar!

DRINGEND RAATWAS te koop gevraagd

Feeka Handelsonderneming

Duinweg 4 - Soest

Firma Hans Matthes

Breukelen — Telefoon 25

Het van ouds bekende adres voor:

Bijen en alle Bijenteeltartikelen

Wij zijn kopers van elk kwantum

Honing en Was

tegen contante betaling

BIJENSTAND „KLABOFIA” - VOORST
TELEFOON 72

Uw adres voor:

inkersartikelen, verwerken van ruwe raat en
zuivere was tot kunstraat.

Gevraagd:

Raat- en slingerhoning, ruwe raat en zuivere
was.

SPEURBIJTJE

TE KOOP: Bloemenhoning en Heidehoning. Te bevragen
bij: W. J. MEBELDER EN ZONEN, Doetinchem S 68.

SINTERKLAAS IS OP KOMST!

.....en hier hebt U een greep uit onze collectie
inkersartikelen. Ieder voorwerp is een waardevol
geschenk voor iedere imker. Een complete prijslijst
zenden wij U op aanvraag gaarne toe.

Het nieuwe boek van De Roever	f 16.50
„Hive Tool”, de onmisbare stalen steek- schraapbeitel	„ 3.30
Bijendichte Stroopgieter, inhoud ca. 10 liter, ideaal om mee te voeren. Inwendig twee- maal gemenied, uitwendig crème gelakt ..	„ 10.75
Koershof Voederbakje voor snel- en drijf- voeren, inhoud ca. 3 liter. Het aantal na- bestellingen op dit bakje is zeer groot ...	„ 3.50
Vlieggat-voedertoestel, systeem Boardman ...	„ 1.50
Honingemmers met een goed sluitend deksel, zware uitvoering op ijzeren voet, gaat jaren mee, inhoud ca. 60 pond	„ 10.50
Lederen Handschoenen met canvas mouw, goed sluitend	„ 8.40
Handschoenen van geheel canvas	„ 5.65
Bijenspelde of Knoop, verzilverd	„ 1.25
Mooi dun vertind koperdraad, smelt zeer goed electrisch in. Per klosje	„ 0.75
Per spoel van circa 1/2 kg.	„ 2.75
Bijenuitlaat, syst. Porter, het beste systeem, metalen uitvoering	„ 0.85
Uitlaatbord voor Simplexkast met 2 bijen- uitlaten gemonteerd	„ 3.95
Filterdoek, zwaarder dan kaasdoek, per meter	„ 1.07
Vlechtriet, per kg.	„ 1.95
Bevruchtungskastjes systeem Lohuis, met vier halve Simplexramen (zie boek van De Roever)	„ 6.50

GRATIS MONSTER

Op aanvraag zenden wij U vrijblijvend gratis een
monster raampjesdraad, filterdoek of vlechtriet, terwijl
U voor slechts 20cent aan postzegels een Koershof-
raam Amerikaans model, Simplex-maat (extra sterk)
ontvangt. Gratis verder een 2-tal vouwbladen over
de Koershofkast, de Koershof Flitsen, de nieuwe Prijs-
lijst en een vouwblad over wolmaniseren.

Telefoon 337 - K 6709

DIEPENVEEN

Wij zijn altijd kopers van:

RAATHONING SLINGERHONING PERSHONING

Ruwe raat en zuivere bijenwas

Tegen hoge prijzen en contante betaling!

EMBALLAGE BESCHIKBAAR

N.V. Bijenstand Mellona

v/h J. de Meza, Santpoort — Telefoon 8228 - K 2560

50e Jaargang
Redacteur: Joh. A. Joustra
Adres Redactie:
J. v. d. Heydenstraat 35, Amersfoort
Telefoon 6734

Commissie van Redactie: A. S. Planting en A. Vink.
Adviseurs: de Rijksbijenteeltconsulenten.

November 1948 — No. 11

Maandpraatje

Joustra

Het zal wel niet vaak voorkomen, dat een redacteur van een tijdschrift bij het ontvangen van een nummer verbaasd zijn ogen uitwrijft omdat er een artikel in is opgenomen dat hij nooit onder zijn ogen heeft gehad en waarvan hij ook geen kennis droeg. Maar dat is dan schrijver dezes toch bij het lezen van het Octobernummer overkomen.

Niettemin, mijn hartelijke dank voor de waarderende woorden, welke de jonge imkers bij monde van dhr. Pater mij meenden te moeten toevoegen.

Een psycholoog onder onze leden heeft me wel eens gekscherend toegevoegd, dat mijn grootste belangstelling uitging naar de jonge imkers; zij lagen mij het naast aan het hart, zo zeide hij. Ik laat deze conclusie voor rekening van deze mensenkenner, maar het is toch een feit waarop ik trots ben.

Het verheugt me vooral, dat de jong-imkers dit ook hebben gevoeld en ik ontvang hun hulde met grote dankbaarheid.

* * *

Nu het bijenjaar definitief ten einde is, kunnen we ons bezinnen op hetgeen we de komende winter zullen doen. De afdelingsbesturen hebben hierover de meeste zorg. Zij toch moeten hun programma opmaken en overwegen wat voor hun leden het meest aantrekkelijk is. Misschien is dit een lezing, misschien zijn het ook praktische zaken, zoals kunstraat inzetten, ramen van draad voorzien, voerbakjes maken e.d. De vindingrijkheid der besturen zal hier de weg wel wijzen.

Sommige afdelingen beginnen er niet aan omdat, zo zeggen zij, de belangstelling ervoor weinig meer dan nul is.

Het is inderdaad teleurstellend, als de met veel zorg op touw gezette avonden zeer slecht worden bezocht en het is te begrijpen, dat menig afdelingsbestuur er de brui aan geeft en dan liever op andere wijze zijn winteravonden besteedt. Maar het is ook een feit, dat, indien men maar doorzet, allengs het vergaderbezoek beter wordt en dikwijls naar bijeenkomsten verlangd wordt.

Wat zou de oorzaak kunnen zijn, dat sommige afdelingen niet op gang kunnen komen? Dat er gebrek aan belangstelling is? Er zijn er verschillende.

Veelal is het een onjuiste keuze van het onderwerp,

dat besproken zal worden. De meeste leden zien liever een praktisch onderwerp behandeld dan één waarbij zij alleen maar hebben te luisteren en zelf niet in het geding kunnen komen. Soms ook is het een zekere vergader-moeheid. Men zit liever in de gezellige huiskring, behoeft zich niet in te spannen en geen afstand naar het vergaderlokaal af te leggen.

Een andere groep „weet het wel”. Je hoort toch niets bijzonders en „ze kunnen mij niets meer leren”.

Als we al deze uitvluchten eens op de keper beschouwen, dan blijkt menigmaal, dat ze zeer gezocht zijn. Als bewijs kunnen we b.v. aanvoeren, dat juist de mensen waarvan je verwachten kunt dat ze al een heel eind in de edele imkerij gevorderd zijn, steeds aanwezig zijn, elke gelegenheid benutten om wat van de bijenteelt te horen en er zelfs niet tegen opzien soms meer dan een uur te fietsen en waarbij het aantal levensjaren geen rol speelt, noch het minder goede weer.

Het zijn dikwijls (misschien zelfs meestal) ook niet de ouderen, die afwezig blijven, maar wel veel jongeren, die het vak nog moeten leren.

Om het vergaderbezoek aan te moedigen, hebben we voor jaren terug propaganda gemaakt voor praatavondjes. We komen ongedwongen bij elkaar, er is geen „hoge” piet van elders gevraagd, doch knusjes onder elkaar worden eenvoudige zaken der bijenteelt besproken, ervaringen uitgewisseld e.d.

Deze praatavondjes zijn ingeslagen en ze doen het nog! Vooral afdelingen welke moeilijk in beweging te krijgen leden hebben, willen we deze avondjes eens aanbevelen.

Heel veel succes hebben we ook wel gehad door het een of ander lid uit te nodigen eens wat te vertellen, waarop dan een prettige bespreking kan volgen.

Ook zijn avondjes waarop de leden zelfgemaakte imkersgereedschappen meebrengen, een afwijkende bijenwoning tonen e.d., zeer leerzaam en vallen als regel in de smaak. Van het ene gesprek valt men in het andere en het is al tien of elf uur voordat men het weet. Het is slechts een kwestie van aanpakken en doorzetten.

En mogen we ons maandpraatje eens besluiten met een vraag aan alle leden? Geef dan uw adresbandje van dit nummer aan uw secretaris, als het adres er juist op vermeld staat. Is het niet juist, verander het dan en stuur het hem dan ook. Voor 2 cent kan de enveloppe gefrankeerd worden en ge bereikt ermee, dat uw juiste adres op de ledenlijst vermeld wordt en er geen abuzen meer plaats hebben. Het is o zo'n kleine moeite, maar ge weet niet half welk een onnodig werk daarmee voorkomen wordt. Doen we het?

Over de samenhang tussen Bloemen en Insecten en over het wezen van de Bijen

Voordracht gehouden op de 19e Nederlandse Imkersdag
door Mevr. H. E. Casparé

(Vervolg)

Overal in de levende natuur ontmoeten we het verschijnsel, dat twee tegenstellingen samen een hogere eenheid vormen, doordat ze met elkaar in wisselwerking staan, elkaar aanvullen of in evenwicht houden. Zo is alle bestaan ingeschakeld tussen de polariteit van hemel en aarde, van aardse krachten en cosmische krachten. Vervolgen we de ontwikkeling van een plant, dan ontmoeten we voortdurend tegenstellingen, die op deze polariteit terug te voeren zijn.

onder	boven
vertikaal	horizontaal
stengelachtige	bladachtige
samentrekking	uitbreiding

Het was niemand minder dan Goethe, die in zijn natuurwetenschappelijke studies over de metamorfose van de plant, hierop de aandacht vestigde. Ook het vrouwelijke- en het mannelijke principe zijn onder deze polariteiten te rangschikken. Het zaadknopje, dus het vrouwelijk principe, ontwikkelt zich in een stamper, die weliswaar uit vruchtbladen is opgebouwd, maar die toch helemaal worden opgenomen in de werkingsfeer van het stengelachtige, van het verticale, het samengetrokken.

Hangende bloemen richten bij rijping het vruchtbeginsel op. Het zaad vertegenwoordigt de plant in haar kleinste volume samengetrokken en is bestemd de plant weer naar de aarde terug te voeren. Zij is stoffelijk, het meest aards, soms steenhard, maar beschikt maximaal over iets, wat we met onze zintuigen niet kunnen waarnemen, n.l. een vormscheppend cosmisch vermogen, het vermogen te kiemen en uit te groeien tot een plant van een specifieke verschijningsvorm. In de bladeren zijn deze vormscheppende krachten reeds zichtbaar tot uitdrukking gekomen, ze zijn opgebruikt en dragen geen kiemkracht meer in zich. De praktijk van de tuinbouw bevestigt dit; het is uitzondering als men een plant door bladstek kan vermeerderen en dan ontstaan de jonge plantjes toch altijd nog op de nerven, dus aan het stengelachtige gedeelte van het blad, daarentegen is vegetatieve vermenigvuldiging door stengeldelen regel.

Het stuifmeel, dus het mannelijk principe, ontstaat in de meeldraden, die ook terug te brengen zijn tot vervormde bladen. De grote verwantschap tussen meeldraad en bloemblad kunnen we vooral zien in sommige bloemen, die zich verdubbelen; daar zien we allerlei overgangen. In de bloem van de waterlelie en bij Cannas is het b.v. regel. Stuifmeel behoort dus tot het bladachtige, horizontale, het gevormde.

Het verticale, stengelachtige, samengetrokken in de plant vertegenwoordigt de grootste verdichting, daarin komt het aardse element het meeste tot uitdrukking. In het horizontale, het bladachtige krijgt de plant haar grootste uitbreiding in de ruimte, zijn de vormscheppende krachten zichtbaar geworden; het stuifmeel hangt als een horizontale wolk over de akker. Het vertegenwoordigt de hemel, het cosmische element, het ontwikkelt en verspreidt zich in een zondoorstraalde lucht en komt alleen met de aarde in aanraking als het zijn doel mist, (maar dan gaat het ten gronde).

Elk afzonderlijk, zaadknop of stuifmeelkorrel, kan geen nieuwe plant geven. Nodig is het samenwerken

van aarde en hemel en hierin ligt dus ook de diepere betekenis van de geslachtelijke voortplanting. Het vrouwelijk en het mannelijk principe in de natuur zijn verschijningsvormen van aardse en cosmische krachten, alleen door samenwerking van hemel en aarde kan een hogere eenheid tot leven gewekt worden.

Dit werpt nu ook een verhelderend licht op de samenhang tussen bloem en bestuivend insect. De plant is geheel overgegeven aan de aarde, ze is gebonden aan haar standplaats en ze oriënteert zich in de ruimte, in de richting van de straal van de Aarde, dus verticaal.

Het dier, het insect, draagt zijn lichaams-as evenwijdig aan de aardoppervlakte, dus horizontaal; het kan zich vrij van de aarde bewegen door lucht en licht als haar levensmilieu.

Van dit gezichtspunt uit bezien, is de plant als geheel, draagster van het vrouwelijke, het aardse en het insect drager van het mannelijke cosmische en het nauwe verband tussen insect en stuifmeel spreekt nu vanzelf.

Bestuivend insect en bloem, zij behoren bij elkaar, zij vormen een hogere eenheid, doordat zij vertegenwoordigers zijn van de krachten van Vader-hemel en Moeder-aarde.

Om nu meer speciaal de verwantschap van de bijen met de plantenwereld nader onder 't oog te zien, is het nodig, ons vooraf van twee dingen rekenschap te geven:

1. wat is eigenlijk een bijenvolk?
2. wat noemen we plantaardige- en wat typisch dierlijke kenmerken?

Fascinerend is het feit, dat deze dieren leven op een wijze, die ons doet denken aan de menselijke samenleving: een staatsverband met een volmaakte arbeidsverdeling. De tijd is nu wel voorbij, dat men de afzonderlijke bijen verstand toeschreef, al vinden we toch telkens in de literatuur nog toespelingen in die richting, al is het maar vergelijkonderwijs. We vinden bij de bijen een intelligentie, die ver boven het menselijke verstand uitgaat en die niet door elke bij individueel wordt voortgebracht, maar waaraan de bijen onderworpen zijn, waaraan ze niet anders kunnen dan gehoorzamen.

Wij begrijpen de bijen beter, als we een vergelijking trekken met hogere dieren, bijv. een vogel. Het hogere dier vormt als exemplaar van de soort een **éénheid**, daarmee is te vergelijken, niet één afzonderlijke bij, maar het **bijenvolk als geheel**. Evenals in het lichaam van een vogel longen, hart, maag, geslachtsklieren, enz. de organen van het organisme zijn, zo zijn in een bijenvolk groepen van bijen, die dezelfde functie verrichten, te beschouwen als de organen, die het leven van het volk als organisme mogelijk maken. De arbeidsverdeling in een bijenvolk is volkomen gebaseerd op de organische ontwikkeling en niet op verstandelijk overleg, op inzicht. Zij kunnen geen voedster zijn zolang de daarvoor nodige organen zich nog niet ontwikkeld hebben, hetzelfde geldt voor het bouwen, ja voor alle functies. Het functioneren van de afzonderlijke organen in een organisme vooronderstelt en vereist de medewerking en voorbereiding van alle andere organen. Losgemaakt van het geheel, gaat het afzonderlijke orgaan ten gronde. Datzelfde geldt voor de afzonderlijke bijen, of dat nu werkbijen zijn, of de moer of de darren en we mogen ons niet in de war laten brengen door het

feit, dat deze organen zich min of meer geïndividualiseerd aan ons voordoen. Theoretisch wordt dit tegenwoordig ook algemeen erkend, maar in de praktijk van de gangbare bedrijfsvoering blijkt toch maar al te vaak, dat een bijenvolk eigenlijk toch als een som van op zichzelf staande wezens wordt beschouwd.

Hoe komt het, dat ons dit zo moeilijk valt? De oorzaak moet gezocht worden in de heel bepaalde ontwikkeling, die ons moderne natuurwetenschappelijke denken sinds de Middeleeuwen heeft doorgemaakt. Wij zijn gewend geraakt, de verschijnselen, die we willen onderzoeken, te ontleden, te analyseren, los te maken uit de grotere natuurlijke samenhangen. Wij zoeken naar de kleinste bouwstenen en trachten dan van daaruit het geheel te begrijpen. Het was het denken in het gebied van het levenloze, dat hoogtij vierde en terecht, waar het betrof de mechanica, de physica en later ook de chemie. De resultaten zien we in de haast duizelingwekkende vlucht van de techniek in onze tijd, maar het is tevens de grote tragiek van onze tijd, dat de beheersing van de dode natuur door het kennen van haar wetten, ook alleen maar voeren kan naar de dood, naar de meest geraffineerde vernietiging van alles wat leeft.

Dit natuurwetenschappelijk denken heeft zich nu ook meester gemaakt van de levende natuur en is daarbij evenzeer ontledend te werk gegaan, d.w.z. dodend, want leven is altijd meer dan de som der delen, die men al ontledend vinden kan en juist dat meerdere is dat, waar het om gaat. Dit vindt men niet door de eenheid uiteen te rafelen tot een veelheid, maar omgekeerd door te zoeken naar de eenheid in de verscheidenheid, want dan kan men leren aflezen hoe die éénheid, die totaliteit werkt en zich aan ons oog vertoont in telkens gevarieerde gedaante.

Een dergelijk natuurbeschouwen vinden we bij Goethe en als we deze methode trachten toe te passen en te bestuderen bij de bijen, dan zullen we ervaren, dat we dan een veel beter inzicht kunnen krijgen in het wezen van het bijenvolk.

Dat het bijenvolk werkelijk een éénheid is, al doet het zich aan ons voor als een grote hoeveelheid afzonderlijke diertjes, kan misschien tastbaarder gemaakt worden door een vergelijking met een andere diergroep, n.l. de holtedieren.

Hiertoe behoren de polypen als vastzittende vorm en de kwalen, die een vrij in het water zwevende levenswijze voeren. Hun lichaam bestaat in feite uit een dubbele wand, die een holte omsluit, met een opening naar buiten, die als mond en anale opening tegelijk fungeert. De polypen kenmerken zich door een sterke vegetatieve vermeerdering. De steel gaat zich vertakken en er heeft een soort knopvorming plaats. Er treedt nu bovendien arbeidsverdeling op: voedingspolypen, zintuigpolypen, geslachtspolypen, die loslaten en waardoor de verspreiding plaats heeft. Zo is er een organisme ontstaan, dat zich voordoet als een kolonie van afzonderlijke individuen, die nu echter hun saamhorigheid nog stoffelijk manifesteren door de verbindende steel.

Een bijenvolk moeten we ons net zo voorstellen, met dat verschil, dat de verbinding tussen de afzonderlijke individuen niet stoffelijk aanwezig is, maar bovenzinlijk. De bijen zijn de organen van het volk als bovenzinlijke eenheid. Logemaakt uit het volk gaan ze ten gronde, evenals een maag, een long, een hart zich buiten het lichaam, waar het behoort, ook niet kan handhaven.

Om de verwantschap tussen bijen en de plantenwereld nog duidelijker te beleven, moeten we er ons helder rekenschap van geven, van wat we verstaan onder het plant-zijn of dier-zijn.

In tegenstelling met de dode natuur, met het „zijnde“, is de plant in voortdurende „wording“ begrepen. De groei, de voortdurende verandering van vorm is in haar uitdrukkingsvermogen echter wel volkomen gebonden aan de wisselwerking met het milieu, aan bepaalde voorwaarden van aardse en cosmische aard. De plant is vastgeworteld in de aarde, ingebed in een zondoorstraalde atmosfeer. De ontwikkelingsmogelijk-

heden zullen dus des te groter zijn, naarmate de aanraking met het milieu groter is; anatomisch vindt dit zijn bevestiging in de ontwikkeling door uitbotten, uitstulpen. De plant is een oppervlakte-wezen, het blad als het meest typische plantaardige orgaan, vertoont een zo groot mogelijke oppervlakte bij een minimum inhoud en het blad is dan ook bij uitstek het orgaan, dat de wisselwerking met het milieu tot stand brengt.

Typisch is verder voor het plant-zijn de mogelijkheid tot voortdurende verjonging. In principe draagt elke cel de mogelijkheid in zich, weer de hele plant voort te brengen, daarvan maken we in de tuinbouw ook gebruik, b.v. door stekken. De stengelcellen zijn in staat, uit te groeien tot wortels. Zolang de plant volledig is, doen deze cellen dat niet, het typische voor de arbeidsdeling is juist, dat bepaalde weefsels zich beperken tot bepaalde functies, met opoffering of liever terughouding van andere mogelijkheden. Wordt de plant verwond, dan treedt onmiddellijk dit vermogen tot regeneratie in werking. Hoe langer de trap van ontwikkeling, hoe sterker het regeneratievermogen. Voor het plant-zijn is de vegetatieve, de ongeslachtelijke vermeerdering het oorspronkelijke, de geslachtelijke is daar later bijgekomen, waarbij de eerste behouden bleef.

Het grote verschil tussen dier-zijn en plant-zijn ligt daarin, dat bij het dier bewustzijn optreedt, d.w.z., dat de wisselwerking van het organisme met de omgeving gepaard gaat met een innerlijk beleven daarvan. Dit uit zich in lust- en onlustgevoelens, begeerte en afstoting, in het driftleven. Om bewustzijn te ontwikkelen is de tegenstelling nodig. Anatomisch vindt dit zijn bevestiging in de ontwikkeling door instulpen. De wisselwerking met de buitenwereld is ook voor het dier noodzakelijk, voor de ontplooiing der levensprocessen. Het dier neemt als het ware een deel van die buitenwereld met zich mee naar binnen en vormt een wereldje op zichzelf, waardoor het een tikje onafhankelijk wordt van die buitenwereld. Dit manifesteert zich in de grotere bewegingsvrijheid van het dier. Wat bij de plant uiterlijke vorm is, wordt bij het dier innerlijk tot karakter, tot aard, tot een ziele-leven, dat nauwelijks bij de verschillende diersoorten op verschillend niveau staat. Het dier is dus niet alleen een levend, maar tevens een belevend wezen, d.w.z., dat niet alleen alle delen van het organisme een gemeenschappelijke oorsprong hebben, maar dat zij bovendien doortrokken worden door een gemeenschappelijke geaardheid.

Gaan we nu eens na in hoeverre een bijenvolk typisch plantaardige trekken vertoont en waarin het karakteristiek dierlijk is: de levensduur.

Dan waren daar in hoofdzaak 3 punten:

1. uitbreiding in de ruimte, groei, grootte;
2. verjonging, regeneratie, dus geen scherp begrensde levensduur;
3. ongeslachtelijke vermenigvuldiging.

Wat het eerste punt betreft, komen we tot de interessante conclusie, dat de vermeerdering van het aantal bijen via de koningin, waardoor dus de grootte van een volk bepaald wordt, gezien moet worden als een zuiver groeiproces en niet als een vermenigvuldiging. Het blijft één volk, dat groter wordt en die grootte van een tros is lang niet zo scherp vastgelegd als de grootte van een dier in het algemeen.

2. Ook vinden we geen scherp begrensde levensduur, omdat ook een bijenvolk tot regeneratie in staat is en voortdurende verjonging ondergaat.

3. De werkelijke vermenigvuldiging gaat langs ongeslachtelijke weg, door afzwermen, door splitsing.

In dit alles komt een grote verwantschap met de plantenwereld tot uitdrukking.

In het bijenvolk betekent echter de koningin niet alleen het groeipunt van waaruit het volk zich uitbreidt, groeit, de afgestorven bijen worden vervangen, zoals afgestorven weefsels worden vervangen, maar zij is bovendien het centrum van waaruit een bepaalde geaardheid uitstraalt over alle bijen van een volk.

Daar komt het dierlijke element naar voren. Zolang de koningin normaal functioneert, wordt bij de werkbijen het driftleven onderdrukt. Valt de moer weg, dan houdt niet alleen de groei van het volk op, maar er treedt ook een psychische desoriëntering op, een soort chaotisering in het volk, een daling van de bewustzijnsgraad. De geslachtsdrift wordt minder onderdrukt, wat zover kan gaan, dat werkbijen eieren gaan leggen. De bijen merken aan hun eigen veranderde toestand, dat de koningin er niet meer is en zij zullen nieuwe doppen gaan aanzetten.

Het kan ons zo toch wel zeer duidelijk worden, dat het willekeurig wegnemen van de oude moer en het invoeren van een nieuwe, niet maar beschouwd mag worden als een aftrek- en opstelsommetje, maar dat dit eigenlijk te vergelijken is met een ingrijpende operatie in het organisme, die zelfs gepaard gaat met een soort narcose, een bewustzijnsvermindering, een losraken van het volksverband.

De resultaten met de zgn. importkoningin zijn praktisch gesproken alle op teleurstelling uitgelopen; de ervaringen bleven ver beneden verwachting. En dat is ook volkomen logisch als men zich realiseert, dat een bijenvolk niet bestaat uit een som van bijen, waar men willekeurig wat af of bij kan doen, maar waar het geheel een hogere eenheid vertegenwoordigt.

Naarmate dit voor ons meer en meer realiteit wordt, zal dit zijn invloed doen gelden op onze bedrijfsmethode. Bijv. zal het versterken van volken door inhangen van broedramen uit een sterk volk voorkeur verdienen boven het versterken door vliegbijen, b.v. door verplaatsing van kasten, omdat onvolgroeide bijen nog minder volkswaardig zijn, d.w.z. nog minder beheerst worden door de volkspysche, dan vliegbijen. Zij zullen zich dus gemakkelijker voegen naar de aard van een andere koningin. En als men volken wil verenigen, krijgt men betere resultaten, als men dit doet in de tijd, dat de bijen zwermneigingen gaan vertonen en van nature het volksverband losser is geworden, dan in het najaar, als de volken geconsolideerd zijn.

Hoe meer wij onze teeltwijze in overeenstemming kunnen brengen met de natuurlijke organische wetmatigheden van het bijenvolk, hoe betere resultaten wij mogen verwachten. Daarvoor is het absoluut noodzakelijk, dat wij niet alleen theoretisch weten, dat een bijenvolk een éénheid is, maar dat we er ook naar handelen.

Overal daar, waar wij van de natuur, cultuur maken, zullen we alleen positieve resultaten mogen verwachten, wanneer we met de natuur meewerken en niet tegen haar in. Dat geldt voor land- en tuinbouw en veeteelt, dat geldt evenzeer voor de bijenteelt.

„Bij en Blom” werd groot succes!

10.000 bezoekers passeerden de contrôle

De grote Immententoonstelling en Bijenmarkt „Bij en Blom”, georganiseerd door de afd. Nijmegen op het landgoed „Heyendaal” gedurende 10-11-12 September j.l., heeft in de belangstelling gestaan van bijenliefhebbers Nederland, terwijl ook buitenlandse bezoekers, w.o. Engelsen, Belgen en Fransen tegenwoordig zijn geweest. De Nijmeegse schooljeugd heeft, onder leiding van onderwijzers en leraren, deze unieke gelegenheid om van nabij met de bijen, hun leven en werken, kennis te maken, ten volle benut.

Bij duizenden hebben deze jeugdige bezoekers des Vrijdags en Zaterdags de tentoonstelling bezocht en

weten thans wat honingbijen zijn. Vele van deze jongens en meisjes gebruikte het aangeboden toastje met honing als lokmiddel voor de bijen door dit op de geopende hand voor de vlieggaten te houden, waarop zich spoedig honderden bijen zetten, hetwelk al wandelende over de terreinen aan de bezoekers werd getoond. Het doel van deze tentoonstelling, om de niet-imkers nader tot de bijen te brengen, kan volledig geslaagd genoemd worden daar zich 30 nieuwe leden en donateurs hebben aangemeld.

Zaterdagmiddags had de officiële opening plaats door onze Alg. Voorzitter, Mr. L. R. J. ridder van Rappard, in tegenwoordigheid van vele genodigden, waaronder de Wethouder van Onderwijs, J. B. Tilman, namens het gemeentebestuur van Nijmegen, de Inspecteur van Onderwijs, B. J. A. Stoopman, de Commissaris van Politie, J. Th. Veltman, Dr. W. Roukens, Dir. van het Openluchtmuseum te Arnhem, Mr. Smit, Conservator van dit museum. Voorts vele hoofden van dienst der gemeente Nijmegen. Ir. J. F. A. M. Mommsers, Rijksbijenteeltconsulent en als speciale gast de bekende deskundige op het gebied der bijenteelt, Dr. L. Peeters S.J., de Heer J. G. de Roever en verschillende Hoofdbestuursleden en afgevaardigden van vele afdelingen woonden eveneens deze plechtige opening bij.

De Heer W. van der Horst verwelkomde vanaf de muzikant de genodigden en huldigde de initiatiefnemers en hen, die hun beste krachten aan deze tentoonstelling hebben gegeven. Hij deed dit in de persoon van de Heer B. van der Sande, voorzitter van de tentoonstellingscommissie en uitte voorts waarderende woorden aan het adres van de Alg. Voorzitter, Mr. L. R. J. ridder van Rappard, voor de onmisbare mede-

werking, welke het Hoofdbestuur aan deze tentoonstelling heeft verleend. Spr. overhandigde aan de Heer van Rappard het boek „De verwoesting van de oude Keizer Karelstad”.

Deze tentoonstelling, aldus spr., is het bewijs dat de zwaar getroffen Nijmeegse afdeling de grote tegenslag te boven is en weer voldoende kracht bezit om grote dingen als deze te ondernemen.

Vervolgens sprak de Heer B. van der Sande, die het tot hem gerichte dankwoord terugbracht op alle leden, die zozeer geijverd hebben voor het welslagen van deze tentoonstelling. Aan de jury-leden, de heren Joh. A. Joustra, G. J. Meijer, H. van Gool en Wolfswinkel, bood de Heer van der Sande een boekwerk over Nijmegen aan.

Wethouder Tilman belichtte in zijn toespraak de verschillende aspecten van deze tentoonstelling; Nijmegen is niet terneer geslagen, heeft nog veel te bieden aan stadgenoot en vreemdeling en, wat even belangrijk is, dit is een bijzonder leerzame tentoonstelling, speciaal voor de jeugd, die door haar enorme bezoek blijk heeft gegeven dit ook ingezien te hebben.

Tenslotte voerde Mr. ridder van Rappard het woord. Hij huldigde de Nijmeegse afdeling voor het initiatief en de ondernemingsgeest en zeide, dat het in deze tijd, waarin de mens dreigt te degraderen tot

massadier, goed is te toeven bij de bijenstal. In enthousiaste bewoordingen sprak ridder van Rappard vervolgens over de bijen en hun leven en over de mensen, die zich daarvoor interesseren. Hierna knipte de Heer van Rappard het lint door en maakten de genodigden een rondgang over het terrein, waarna in de theetuin verversingen werden aangeboden.

Op de bijenmarkt, waarop 460 stuks volken waren aangevoerd, was een levendige handel, tal van kooplieden uit het gehele land waren aanwezig, vlot gingen de aangeboden korven en z.g. Eng. 6-raamskastjes van de hand. Hier deden ook de bekende handelaren in imkerartikelen, w.o. Mellona, het Bijennuis, reeka, rudaan e.a. goede zaken. Een Thüringer bijenpaviljoen, netwerk ter opwarming was ingezonden, trok ieders belangstelling. In de steeds bezette filmzaal, grenzende aan het tentoonstellingsterrein, draaide onafgebroken de Mellona-film.

Op het tentoonstellingsterrein, gelegen tussen denendennen, was een fraai plantsoen met vijf aangelegd. In dit park waren bijenwoningen van allerlei soort en model opgesteld, aan beide zijden van de paden trof men een twintigtal observatiekasten aan. Een zeer bijzondere draaibare observatiekast en bevulde glazen vitrine trok veel belangstelling. Bij elk van deze demonstratiekasten bevond zich een lid van de afd. Nijmegen om uitleg te geven aan een ieder, welke belangstelling toonde voor het interne bijenleven. Grote bewondering hadden de bezoekers voor de geuren en kleurproeven, welke de Heer van Gool met zijn bijen demonstreerde. In een aantal tenten van respectabele afmetingen kon men op aanschouwelijke wijze kennis maken met het bestuivingsproces, zeer duidelijk voor een ieder werd aangetoond wat onze bijen betekenen voor de kruisbestuiving in de boomgaard. Tevens kon men hier kennis maken met de diverse spuitingsmiddelen, al of niet gevaarlijk voor de bijen. In de daarop volgende tent was o.a. het Amsterdamse Bijenmuseum ondergebracht, waarin op deskundige wijze uitleg werd gegeven van het tentoongestelde. Hier waren de beroemde Krainer-kastjes alsmede tal van bijengereedschappen van de bekende Pater Peeters. In de hierop aansluitende tent hadden diverse honinghandelaren hun artikelen uitgesteld, terwijl een bekende boekhandelaar allerhande boeken op het gebied van bijenteelt tentoonde. In een bijenkorf van enorme afmetingen poseerde het Openluchtmuseum met belangrijke bezienswaardigheden op bijenteeltgebied in de oudheid. Het aangrenzende gebouw was ingericht voor de administratie der tentoonstellingscommissie en verenigingspropaganda, in een gedeelte hiervan was tevens de luidspreker-installatie ondergebracht. Een typische Brabantse korfvlechter toonde de bezoekers de kunst van het vervaardigen van strokorven. Het Ned. Rode Kruis, welke hier eveneens haar tent had opgeslagen, heeft een gemakkelijke taak gehad gedurende dit immenfestijn. Een gezellig zitje onder de bomen was ingericht als café-restaurant, alwaar prima consumpties tegen zeer matige prijzen werden geserveerd.

De sluitingsdag werd begunstigd door fraai zonnig weer, drommen van bezoekers wandelden over de terreinen, tussen de rijen bijenkasten rende de jeugd en op zeker moment telden wij op de bijenmarkt een tiental kinderwagens, voortgeduwd door onbevreesde moeders.

Des middags gaf een harmonieorkest een populair concert. Vele auto's en touringcars uit alle delen van het land brachten bezoekers aan, vooral de inkers van de Zuidelijke Bonden waren in grote getale aanwezig en spraken vol lof over hetgeen hier werd tentoongesteld.

Het eindresultaat van deze echte bijententoonstelling mag zeer gunstig genoemd worden en de belangstelling van „Bij en Blom” heeft elke verwachting overtroffen.

Verslag van het tweede waarnemingsseizoen, 1947

Resultaten en beschouwingen

Evenals het vorige jaar wordt hier wederom een overzicht gegeven van de resultaten, die onze waarnemers in 1947 met hun weegvolk verkregen. Ditmaal was de waarnemingsperiode verkort en wel tot de maanden Mei t/m Augustus.

Ons waarnemerscorps verschilde enigszins van 't vorige jaar; wij hadden gaarne gezien, dat het ook uitgebreider was geweest.

Een kleine groep van nauwkeurige waarnemers is echter meer waard dan een grote groep, die er bij gehaald moet worden. Al onze spontane medewerkers zeggen wij dank voor hun opbouwend werk. Wees ook in de toekomst paraat! Wij voorzien, dat in de komende jaren de betekenis van dit werk meer zal worden ingezien.

De belangstellende leden van onze provinciale kring Groningen bieden wij met groot genoegen onderstaande beschouwingen aan. Laat de reactie zijn, dat in de toekomst ons waarnemersnet fijnmazig wordt, door Uw aanmelding als serieus waarnemer.

En verdere landgenoten: mogelijk ben ik te optimistisch, maar in mijn verbeelding zie ik over enige jaren jaarlijks een dracht-overzicht verschijnen, met vergelijkende grafieken, van ons hele vaderland.

Mogelijk is dat zeer zeker!

En de perspectieven kunnen voor ons verrassend zijn, als we over dusdanige jaarlijkse gegevens beschikken.

Kring Groningen is al een stap in deze richting gegaan.

Besproken is reeds, of niet in ons hele noorden dit werk kan worden verricht. Het contact van onze heide-iemkers met de klei — en mogelijk ook van onze klei-iemkers met de laatste heidestroken — is tegenwoordig groeiende en wederkerig hebben we elkaar voor een economisch opgezette bijenteelt nodig.

Onze overtuiging is, dat we open kaart moeten spelen en dat de juiste weergave van de drachtresultaten van ervaren iemkers over een zo ruim mogelijk gebied de krachtigste bronnen van onze bijenweide gedurende het zomerseizoen zal aanwijzen.

Daaruit kan iedere iemker, die met zijn volken denkt te reizen, voor zichzelf zijn conclusies gaan trekken.

Wij zijn overtuigd, dat wij hierin geen grote gevaren hebben te zien; zo is bijv. een feit, dat iedere zomer massa's klei-honing verloren gaan, speciaal in de beste gebieden, door gebrek aan bijen!

Maar anderzijds is met genoegen te constateren, dat het reizen naar drachtgebieden weer meer in zwang komt en er alom veel belangstelling voor deze zijde van de bijenhouderij geconstateerd wordt.

Jammer is toch in elk geval, dat er bijenvolken ergens „werkeloos” staan, terwijl ze ergens anders zo rendabel gebruikt konden worden.

Natuurlijk spelen hier vele factoren een rol: lastig vervoer, moeilijke controle op de nieuwe standplaats; weinig volken — maar de factor, die vaak 't zwaarste weegt is: gemakzucht, conservatisme.

Dat is erg jammer, want genezing van deze kwaal had mogelijk op de nieuwe standplaats nog een gunstige nawerking ook.

Er zijn n.l. in ons land nog heel wat bijenhouders, die er maar een slag naar slaan; evengoed in de goede drachtstreken als in de slechte.

Wij zien de stille wedijver — en ook het kennismaken van elkaars methode — tussen gevestigd iemker en vreemdeling vaak grote praktische waarde hebben.

Dit onderwerp, dat zeer belangrijk, maar ook zeer

omvangrijk is, zal nu in de toekomst grote aandacht vragen.

De zomer van '47 blijft in onze herinnering een bijzondere zonnige zomer, maar toch moeten wij met generaliseren voorzichtig zijn; de fijne zomer kwam speciaal in de herfst. Met St. Maarten kwam pas het einde. De voorzomer is niet altijd even fraai geweest, al werd dan ook op 27 Juni een nieuw warmte-record zowel voor dag als nacht, geregistreerd.

De Groningerklei bijv. heeft niet een maximum-oogst op de witte klaver gegeven als in andere droge en hete zomers. En evenmin heeft bijv. de oogst op de zee-aster aan de Dollard aan de verwachtingen beantwoord — en toch viel deze dracht wel in een periode met uitsluitend schitterende vliegdagen.

Wij constateren deze twee bijzondere gevallen alleen, om U te doen inzien, dat goed drachtveld plus goed weer geen garantie geeft voor prima oogst; hierbij spelen nog andere factoren een rol, die nog onvoldoende bestudeerd zijn.

Dit alles hangt weer ten nauwste samen met het onderzoek, dat kring Groningen heeft aangepakt, en U zult mogelijk inzien, dat uitbreiding en intensivering zeer gewenst is.

Onze medewerkers in '47 waren:

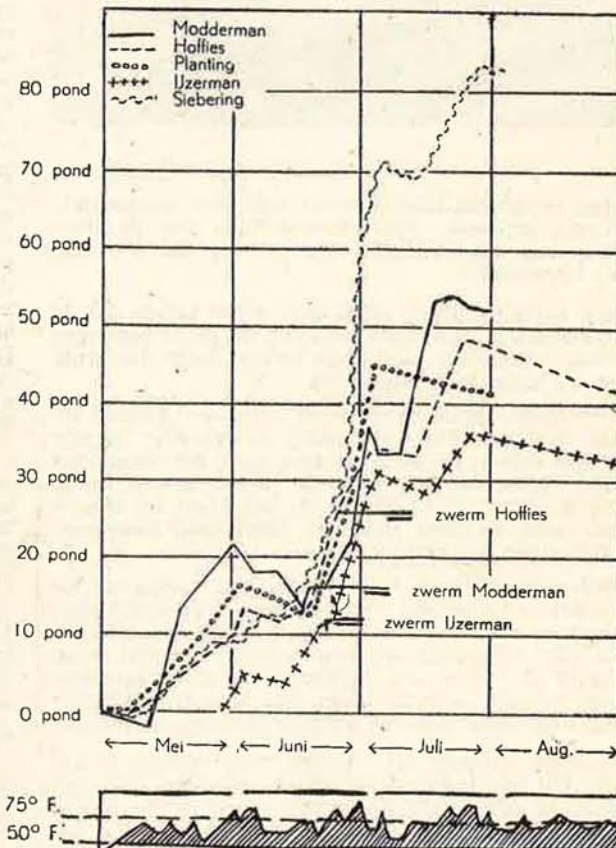
A. S. Planting, zandgrond, Paterswolde.

J. IJzerman, zandgrond, Grootegast.

R. Hoffies, lichtere klei, -zavel, Uithuizermeeden.

P. Siebering, zware klei, St. Annen.

Onze medewerker van 't vorig jaar, de heer Oldenburger van Borgercompagnie, zond tot onze spijt geen zuivere gewichts-tabellen in, zodat jammer genoeg de veenkolonien ditmaal niet zijn opgenomen in onze uitwerking. Het is zeer te betreuren, dat in een bepaald gebied maar één medewerker aanwezig is; faalt de

medewerker om de een of andere reden, dan is meteen zijn gebied uitgeschakeld.

En bovendien komt dit er nog bij: een bijenvolk is een organisme, dat we maar in zeer beperkte mate in onze hand hebben; zo zullen zwermplannen of zelfs het afvliegen van een zwerm niet steeds zijn te voorkomen — en in bepaalde gevallen zal dit ook niet gewenst zijn — maar de invloed hiervan op het verdere dracht-verloop is zeer aanzienlijk. Ideaal lijkt mij, om in ieder geval tot en met de zomerdracht de gegevens te verzamelen van een ongesplitst volk. Dit is niet altijd even eenvoudig, maar een geroutineerd lemker en ijverig medewerker kan dat verloop zeer dikwijls bewerkstelligen.

Voor de heidedracht — en zee-aster — geldt dit niet in dezelfde mate, hoewel hier verschillende kleivolken verschijnen, die nooit hebben gezwerm. In elk geval lijkt het me voorlopig beter, om bij deze herfstdrachten te vermijden, of we te doen hebben met een afgezwerm volk, met een zwerm of met een ongedeeld volk.

Wij in onze provincie beschikken nog niet over deze late dracht-gegevens, hoewel in ons gebied zowel heide als zee-aster voorkomen. Wij hopen, dat Groningen ook voor deze onderdelen het begin zal kunnen maken. Dan pas mogen wij Groningers tevreden zijn; niet, dat we dit beter zouden kunnen dan anderen, ook niet uit eigenwijsheid, zelfs niet om de eer, — maar omdat wij daarmee de bijenteelt in zijn hele omvang dienen — en omdat we de naam hebben hoog te houden van solide werkers, degelijk en volledig.

Ingezonden

REACTIE

Ongetwijfeld zullen vele imkers met ontsteltenis kennis hebben genomen van het artikeltje van de heer Pater te Bunnik in het September-groentje, betreffende het kunstmatig vernietigen van voor de bijen belangrijke drachtplanten, n.l. klaver, korenbloem, paardsbloem, herik en andere gewassen. Vooral de klaver speelt een zeer grote rol in de uitgebreide weidegebieden van ons land. Maar ook de korenbloem is in sommige streken van groot belang. De inkrimping der heidevelden, het niet meer verbouwen van boekweit, het disponibel stellen van gronden voor woningbouw en sportvelden, dat alles bij elkaar geeft de bijenteelt een gevoelige klap. Zal de toename van de koolzaadverbouw en uitbreiding der boomgaarden het verlies herstellen? Zeer te betwijfelen! Vooral de koolzaadverbouw is zeer afhankelijk van omstandigheden en toevoer van buiten in de zo onstabiele tijdsomstandigheden ten huidige dage. Naar ik meen zijn er ook al stemmen opgegaan voor het kunstmatig bestuiven der verschillende gewassen met de helioptère en aangezien de techniek heden ten dage voor onbegrensde mogelijkheden staat is succes niet uitgesloten. Nu is echter de grote vraag of dergelijke methoden, ver doorgevoerd, succes zullen hebben of niet. De kunst gaat hier boven natuur en schepping. En de gevolgen voor de bijenteelt?

Aan de ene kant miskenning van het nut der bijen voor bestuiving en bevruchting der gewassen, terwijl aan de andere kant verzoeken van imkers aan gemeenten en andere instellingen, wat betreft aanplant van drachtplanten, veelal terzijde worden gelegd. Vele imkers zullen het bijltje er bij neerleggen, na de een volgt de ander en de thans zo bloeiende Vereniging tot Bevordering der Bijenteelt in Nederland zal een kwijnend bestaan lijden. Mogelijk ben ik wat pessimistisch aangelegd, doch een en ander ligt voor de hand. De tijd zal de uitkomsten wel mededelen.

Met imkersgroet,

A. J. HELFENRATH, Zeist.

Dit zal dan ook voor mij, die het bescheiden begin van dit onderzoek heb mogen meemaken, een grote voldoening zijn, nu ikzelf door mijn verhuizing automatisch mijn werk voor Groningen heb moeten neerleggen.

En tenslotte zal het ons een voldoening zijn, dat ons plan van enige jaren geleden voldoende belangstelling en sympathie heeft gevonden, om de grondslag te vormen voor een dergelijk onderzoek op grote schaal.

Tot slot laten we nog volgen de grafische uitwerking over 1947.

Een goed verstaander kan hieruit heel wat aardige dingen aflezen.

Een enkele opmerking: Als niet drie van onze waarnemers in de tweede helft van Juni een zwerm van hun weegvolk hadden gekregen, zou het lijnenverloop natuurlijk anders geweest zijn — en wel nauwkeuriger. Het is erg jammer, want juist deze ongelijke ontwikkeling beneemt ons de mogelijkheid van zuivere vergelijking. Toch is er ook nu een aardige regelmaat te ontdekken.

En een vergelijking met de grafiek van het vorig jaar — zie Aug. '47 — is eveneens leerzaam.

Laten we hopen, dat in de komende jaren dit werk in regelmatig tempo zich mag blijven ontwikkelen.

Wij wensen kring Groningen bij zijn arbeid alle goeds toe.

Namens kring Groningen,
afd. Waarnemingsstations,
P. SIEBERING.

Naar aanleiding van mijn stuk „Ingezonden” in het Septembernummer:

Een kleine lawine van vragen, be- en opmerkingen daalde over mij neder. Ik wil mij daaraan niet onttrekken. Zij vragen echter een meer uitgebreide beantwoording, en — zeker — verantwoording, dan dat ik individueel mijn correspondenten bevredigend zou kunnen beantwoorden.

Ik hoop — zodra tijd en deviezen het toestaan — mij enkele dagen op te bergen en een beredeneerd bijencommentaar te schrijven op enigszins andere dan de usantiële grondslag.

Aan onze hoogvereerde redactie verzoek ik het volgende aan haar Bijdschrift te mogen wijden: „Inderdaad. Geen academicus kan iets tegen uw stellingen inbrengen. Ik wil echter gaarne een paar woorden spreken over de „bepaalde normen”, die er zijn”.

Het zetersduiveltje speelde hier en daar parten, zodat enige zinnen onbegrijpelijk werden.

So long, geachte briefschrijvers.

Hoofddorp, September 1948.

VAN GROTENHUIS.

Naschrift:

We geven Jhr. van Grotenhuis gaarne gelegenheid op de opmerkingen nader in te gaan. Red.

MOET OOK EEN IMKER EERLIJK ZIJN?

Wellicht zult U enigszins vreemd opkijken bij deze vraag. U vindt het misschien zelfs wel een bedenkelijk iets, dat een dergelijke vraag gesteld wordt, en vooral door iemand, die bij z'n naam ook nog het woord evangelist zet. Natuurlijk heeft U reeds Uw antwoord klaar. Is dat echter wel zo gemakkelijk? Mag ik het even toelichten? Verleden jaar ben ik voor 't eerst bijen gaan houden. 'k Heb nu 2 kasten plus 2 korven. Ik wil ze alle vier laten staan, en heb hier dan ook suiker voor besteld en inmiddels reeds gekregen. Alle vier volken hebben geen honing. Ieder volk moet dus gevoerd worden en krijgt z'n 8 kg suiker. Daar komen ze bijna de winter mee door. Edoch, bijna is zo'n lelijk woord in dit geval. „Bijna” de 100.000, doch net niet. „Bijna” op tijd, doch net te laat. „Bijna” de bijen door de winter, doch net nog dood. Er zijn nu twee manieren om ze tòch in leven te houden. Zien dat men er, niet

langs de rechte weg, zo wat suiker verkrijgt, of, nu men de suiker voor 4 volken in bezit heeft, er eenvoudig 3 of 2 laten staan, wat evenmin eerlijk is. Doch men heeft immers meer aan 2 of 3 goede volken in het voorjaar, dan aan 4 volken, die „bijna” door de winter gekomen zijn. Anders gezegd: Net nog dood zijn.

Ik hoop, dat de Rijksinstantie, die zorgt voor onze suikertoe wijzing, dit stukje ook leest.

Bijenhouden is een edele liefhebberij, doch 't is jammer, dat men hier zelfs de vraag moet stellen: Moet ook een imker eerlijk zijn? Ik had mezelf reeds beloofd m'n leven lang bijen te houden. Nu ik echter bovenstaande vraag moest stellen, weet ik nog niet, of ik ze nog veel jaren zal hebben. Een mens heeft immers ook nog zoiets wat men noemt: een geweten wat zich toetst aan God's Woord.

Harpel, 28 Aug. 1948.

F. BIEMOND,
Evangelist.

Onderschrift. Inzender heeft de bestelkaart voor suiker en dan in het bijzonder de gestelde voorwaarden blijkbaar nog nooit goed gelezen. Wij raden hem aan dat t.z.t. eens nauwkeurig te doen.

Natuurlijk moet men onder alle omstandigheden eerlijk zijn en blijven. Inzender kan dat in dit geval zeer zeker doen. Hij behoeft zijn geweten niet het zwijgen op te leggen, terwijl hij toch de ontvangen suiker mag behouden (aannemende dat de gegeven feitelijke omstandigheden juist zijn), hoewel hij zijn volken verenigt. Immers dat is toegestaan, mits hij maar niet voor meer volken suiker heeft ontvangen, dan hij bij de **ontvangst** van de suiker in zijn bezit had.

Red.

UIT DE JAAGKIEPS

JÉKAVÉ

In de Bienenvater 1948/7 komt het volgende bericht voor: Een wonderplant. „Volgens de Apiculture Francaise groeit er in Oost-Afrika een struik, die oranje-kleurige vruchten geeft, die wel 5 kg zwaar kunnen worden. De bladeren van deze struik doen wonderen in de bijenteelt. Met de geur van de gedroogde en fijngevreven bladeren kan men de zwermen naar willekeur doen zetten. Heeft men de bladeren in de rugzak, dan worden de bijen zo aangelokt, dat men ze niet meer kwijt raakt. De Fransen willen deze plant in hun land invoeren.”

Het is eigenaardig, dat verschillende landen verschillende hobbys op bijenteeltgebied hebben. Zo wordt in de Duits-spreekende landen veel met Bienentee gewerkt om de volken sterk te maken, terwijl in de Franse vakbladen regelmatig advertenties voorkomen van patentmiddelen om zwermen te trekken.

Hier volgen enige middelen:

Le Captol trekt de zwermen (Capter betekent door indringing verkrijgen). Een flacon, voldoende om 6 tot 8 lokkorven te bestrijken, kost 135 franc (ongeveer f 3.—).

Abigliol, 6 dosis frs. 225 (f 5.—), legt beslag op de zwermen, enige druppels zijn voldoende.

Aimantal, frs 100 (f 2.25) per fles, bestrijkt Uw kasten hiermede.

L'infaillible (de onfeilbare) trekt de zwermen aan, 40 jaar ondervinding, kost slechts frs. 80 (f 1.70).

Het resultaat van dergelijke middelen vindt U in het volgende geestige stukje uit de Apiculteur 1948/6:

„Trekt zwermen aan of trekt steken aan?”

Deze vraag heb ik mij tijdens de jaren 1946/7 herhaalde malen gesteld ten opzichte van een product, dat mij voorkwam thans in trek te zijn. Inderdaad kunnen alle bijenhouders bij het lezen der vakbladen de reclames van „Attire Essaims” en „Capte Essaims”, die zich elk jaar verdubbelen, opgemerkt hebben. Uit deze advertenties mag men zonder twijfel afleiden, dat het maken van dergelijke middelen van belang is en lonend voor... zekere personen.

Ik wil dus geloven, dat de kopers voldaan zijn en dat zij talrijke zwermen pakken en dat zij vanzelfsprekend veel handiger zijn dan Uw dienaar, die zich tot nu toe tevreden heeft moeten stellen met talrijke steken te incasseren. En toch zij ruikt zo goed, de fles, die ik als iedereen, aan één van mijn gewone leveranciers heb besteld. Oh, ik moet dadelijk toegeven, dat

het een zeer ernstige firma is en ik neem het haar in gene dele kwalijk, dat dit product mij zoveel last heeft veroorzaakt. Mijn plan was niet om vreemde zwermen te vangen, nog minder om deze aan te lokken van mijn collega's of vrienden uit de buurt. Neen, ik wilde alleen trachten aan het toezicht op enige kasten, die ver van mijn huis stonden, te ontkomen.

Ik zal niet van mijn mislukkingen spreken, van zwermen, die juist een ledige niet behandelde kast betrokken en van zwermen, die twee dagen bleven zitten op de uiterste tak van een grote eik, zonder zich te verwaardigen om naar beneden te komen om te genieten van de zachte geur, waarmede ik kasten en korven had ingewreven. Neen, zij bleven daar hoog en droog me trotseren tot op het ogenblik van vertrek naar een verblijf, dat meer naar hun smaak was. Deze bijen hadden op mijn woord van eer absoluut geen reukorgaan. Tenslotte dacht ik, dat ik het middel niet goed toegepast had, dat ik te kleine porties genomen had. Om kort te zijn, ik heb de fabrikant geen verwijten gemaakt, daar zijn product zo lekker naar propolis en citroen rook. Maar toch, en dit is wat mij hindert, waarom leverde dit aangename product me zoveel steken op telkens als ik de fles bij mijn kasten opende. Ik deed vele proeven, het was grievend.

Mijn bijen zijn zeer zachtaardig, zij staan midden in de tuin en zien ons de gehele dag en bemoeien zich niet met ons, maar als ik nader met mijn ongelukkige fles of na het gebruik niet zorgvuldig mijn handen heb gewassen, oh dan onverbidlijk en zonder waarschuwing doorboren deze dames mij met haar angels en brengen me naar huis. Ik begin er daarom aan te twijfelen, of ze erop gebrand zullen zijn om in een woning te trekken, waar zij deze geur vinden, want ook de neus spreekt een woordje mee.

Om kort te zijn, ik heb mijn parfum weggedaan, misschien zal ik het op mijn wastafel zetten, om te gebruiken als ik op reis ga; wat mijn kasten aangaat, deze zal ik inwrijven met melisse of munt en er oude raten met veel propolis in zetten.

Als dat de bijen geen goed doet, mij zal het tenminste geen kwaad doen.

In hetzelfde Franse blad vraagt Dr. Gentil of de wereld weldra te veel suiker zal produceren. Volgens mededeling van de Internationale Suikerraad op de laatste vergadering, in December 1947 te Londen gehouden, was de wereldopbrengst voor de campagne 1937/8 27.900.000 ton, de opbrengst 1947/8 was 24.699.300 ton en de komende wordt op 27 à 28 miljoen

ton geschat, waarvan 18 à 19 miljoen rietsuiker. In alle landen gaat de productie hard vooruit. De Oosterse landen, die veel van de oorlog geleden hebben, zullen binnenkort hun aandeel weer opleveren. De belangrijkste, Java, had in 1940/1 een opbrengst van 1.700.000 ton. Dit was in 1946/7 51.000 en zal binnen een jaar, dank zij de herstellingen, de 500.000 ton overschrijden.

Cuba had in 1939/40 2.860.000 ton en in 1946/7 5.850.000 ton, dus de oogst verdubbeld.

Wat ons Fransen betreft, een overvloedige oogst van beetwortelensuiker staat voor de deur. De Franse bezittingen vloeien over van rietsuiker, b.v. het eiland Reunion, dat slechts rietsuiker voortbrengt, kan deze niet verkopen of uitvoeren en bevindt zich daardoor in een ellendige toestand.

De cijfers wijzen er op, dat zeer binnenkort de honingprijzen gedrukt zullen worden. Dit zal niet kwaad zijn, daar het schandalig is, dat honing, getaxeerd op frs 210 courant, verkocht wordt tegen 500 à 600 frs en meer; voor de oorlog hadden de Franse bijenhouders moeite om 4 frs te krijgen.

In de V.S. gaat de honingafzet steeds moeilijker; volgens een bericht in de *American Beejournal* 1948/7 wil de regering 12 miljoen pound tafelhoning (licht amber of helderder) uit de markt nemen voor schoolvoeding. Dit is nog honing van de oogst 1947. De honing moet aangeboden worden in „Carloads” van 1000 kisten van elk zes 10-pounds bussen of 3000 dozen van twaalf 5-pounds bussen. Later werd bericht, dat 90 % van de aanbiedingen te hoog in prijs waren. De regering wil op deze wijze de bijenhouders tegemoet komen.

De Redactie van *Gleanings* 1948/7 geeft de volgende reden van de moeilijke afzet:

„Men meldt dat één van de redenen van de trage afzet van honing is gelegen in het feit, dat de winkeliers nog minderwaardige honing in voorraad hebben, die zij eerst trachten te verkopen. Het is duidelijk, dat de geur hiervan de kopers niet aanlokt om meer te kopen. Deze slechte honing is nog van de oorlogsdagen afkomstig, toen er gebrek was en deze honing, die slechts voor de industrie bruikbaar was, werd als tafelhoning geleverd. Het is te hopen, dat deze honing spoedig verdwenen zal zijn.”

Volgens de *Canadian Beejournal* bestaat de Ontario Honey Producers Coöperative 25 jaar. Deze instelling is goed geïnstalleerd, er is o.a. een moderne vulmachine voor papieren bekertjes van 1 en van 2 pound, hiermede kunnen 23 bekertjes per minuut worden gevuld.

De honing wordt voor 95 pct. volgens het Dyce-proces (zie Jaagkieps van Juni) in de handel gebracht voor huishoudelijk gebruik, de resterende 5 pct. als ouderwetse heldere honing. Er kan 18.000 pound per dag verwerkt worden, in de koelinrichting kan 75.000 en in de gewone opslagruimte 5.000.000 pound worden opgeborgen.

In hetzelfde blad vertelt William Agar hoe hij deze coöperatie zag groeien.

„In 1922 was er een crisis in de Canadese honinghandel, de prijs viel van 40 tot beneden 10 \$cent zonder dat er veel tegen deze prijs verhandeld werd. Dit was aanleiding tot oprichting van de coöperatie. In 1923 moesten eerst de restanten van de oogst van 1921 en 1922 verkocht worden en dat was 1.500.000 pound.

Van de oogst in 1931 bleef weer anderhalf miljoen pound onverkocht, dit was donkere honing, die we voor 2½ \$cent per pound opkochten en we zaten er maanden mee in onze maag. We konden deze honing niet eens weggeven. Tenslotte begon de honing te gisten en we moesten op de een of andere wijze ingrijpen. Er was toen sprake van het ontkleuren en ontgeuren van honing. Dit vond als volgt plaats: de honing mengen met water, zodat hij vloeibaar wordt, dan fijn gemalen houtskool toevoegen om de geur en kleur te ontnemen. Wanneer deze stoffen goed gemengd zijn, moet het mengsel door een filter gepompt worden om de houtskool te verwijderen. De moeilijk-

heid was een geschikte pomp te vinden. Het water werd uit het mengsel gehaald door verdamping in de droogpannen van een oude brouwerij.

We behandelden ongeveer 100.000 pound en mengden de verkregen amberkleurige honing met lichte honing en konden het mengsel gemakkelijk verkopen.

Toen we het proces onder de knie hadden, ging de export-markt open en we slaagden erin deze oude, donkere honing naar HOLLAND te verkopen.”

(Onder welke naam zou deze honing hier verkocht zijn ???)

Op 92-jarige leeftijd is te Antibes in de Franse Riviera Ph. J. Baldensperger, algemeen bekend als Père Baldens, overleden. Hij was een geziene figuur in de internationale bijenteelt. Vóór 1927 was hij President van de Apis-club en één van zijn wensen was nog het congres in ons land te bezoeken.

Père Baldens was uit Elzassische ouders te Jeruzalem geboren, was daardoor uitstekend bekend met Frans, Duits en Engels, maar kende bovendien, zoals één van zijn vrienden opgemerkt heeft „de taal der bijen”.

Baldensperger heeft de bekende Amerikaanse onderzoeker van bijenrassen, Frank Benton, geholpen; hij deed o.a. een tocht in de Sahara om de Sahara-bij op te zoeken, welk bij hij in zijn laatste woonplaats heeft geacclimatiseerd.

Van de hand van de overledene zijn talrijke bijdragen in de bijen-tijdschriften over de gehele wereld verschenen.

Volgens en berichtje in het *American Beejournal* 1948/6 werden te New-Orleans (V.S.) 200 ton Mexicaanse honing aangeboden tegen 9 \$cent per pound f.o.b.

Een lezer van de Jaagkieps in ons vorig nummer, stuurt mij de volgende opmerking:

De *American Beejournal* van Sept. '39 noemt twee geslachten van heide, die maar zeer foutief zijn.

Ten eerste de **dopheide**, (*Erica cinerea*) dit moet zijn *Erica imcrea* — **grauwe dopheide**, bij ons voorkomend in Zuid-Limburg. De dopheide is *Erica Tetralix*, de groeiplaats is bekend.

Ten tweede: *Erica nilgaris* (deze soort bestaat niet, wel *Calluna Vulgaris*), de bekende struikheide, ten zeerste juist, dat deze moeilijk te slingeren is.

Dus de naam *Erica*-borstel moet zijn *Calluna*-borstel.

Ik dank deze schrijver ten zeerste voor zijn opmerking. Ik heb bij het vertalen van het oorspronkelijk artikel, dat van een Schotse imker was, de foutieve namen niet opgemerkt. Ik ben geen plantdeskundige, maar in de Schooflora van Heukeis komt de naam *Erica cinerea* voor grauwe dopheide voor en niet *Erica imcrea*.

Wat de naam *Erica*-borstel aangaat, ja *Calluna*-borstel zou juist zijn, maar What is in a name.

Misschien heeft de uitvinder „Eureka” en „heide” met elkaar willen combineren.

In de *Beeworld* 1948/4 staat het volgende bericht:

„Een idee van de bijenverliezen in Duitsland gedurende de afgelopen jaren kan men zich vormen uit het rapport van Dr. Geinitz over het Zuiden van Baden. In 1944 waren hier nog 100.000 volken, in 1945 73.000, in 1946 maar 33.000 en in 1947 misschien nauwelijks de helft van dit aantal. Suiker voor wintervoorraad is meestal niet te krijgen. De redactie van *Beeworld* voegt hieraan toe: De getallen doen vermoeden, dat veel bijenhouders elk najaar een aantal van hun volken moeten opofferen om de rest in het leven te houden. We hopen, dat 1948 een zeer goed seizoen zal zijn voor dit en zoveel andere hevig getroffen gedeelten van Centraal Europa.”

Een mededeling over de Hongaarse bijenteelt vinden we in de Bienenvater 1948/6:

„Door de oorlog ging het aantal volken van 410.909 (349.228 kasten en 61.681 korven) terug op 216.471 (191.347 kasten en 25.124 korven). Vele imkers hadden 80 % van hun volken verloren. Het verlies aan volken kon door het niet bebouwen van vele landerijen, die in 1945 en 1946 een grote oogst opleverden, hersteld worden.”

G. J. LANKKAMP

VRAAG 43: Heeft iemand ondervinding met de volgende methode: Zet voor het koolzaad twee volken op elkaar zonder rooster, na de bovenste koningin verwijderd te hebben. Het bovenvolk zal nu verhoningen en het broednest wordt naar onder gedrukt.

(J. W. B. te J.)

ANTWOORD 43: Wie heeft dit wellicht geprobeerd? Wat vraagsteller beoogt kan stellig een goede grondslag hebben, mits er vóór het verenigen maatregelen tegen vechten worden genomen.

VRAAG 44: Bij het van de heide halen van mijn volken was er een volk moerloos geworden. Het volk zat vol met darrenbroed, ook hadden zij een moeder opgetrokken, die ook een dar bevatte. Daar darrenbroed ontstaat uit onbevuchte eitjes, hoe kan dan een vruchtbare koningin darreneitjes leggen?

(W. A. D. te H.)

ANTWOORD 44: Een bevruchte koningin kan zowel bevruchte als onbevuchte eitjes leggen. De moeder, welke Uw volk alleen darreneitjes, dus onbevuchte achterliet, had bijna zeker een of ander gebrek, zodat alle eitjes onbevucht bleven. Alleen de hoge ouderdom kan ook oorzaak zijn van darrenbroedigheid. Lees over deze zaken eens een goed boek over bijenteelt. Dan wordt U geheel duidelijk wat U nu met dit volk heeft meegemaakt.

Uit hetzelfde vakblad het volgende bericht:

„Op een Imkersdag van de Oostenrijkse Imkersbond, in Maart 1948 gehouden, sprak Dozent Jordan over het onderwerp: „Het bijengift als bedrijfstak”, en verklaarde, dat hij het voor mogelijk hield, dat het winnen van bijengift op de bijenstanden der imkers mogelijk was en zo een nieuwe bedrijfsfactor zou scheppen.

herfstoverpeinzingen

De nacht is over d' aard gezonken.
De gouden aren van het graan buigen ter neer.
Een zwoele dauw doet 't lover glinst'ren,
De dag van heden is niet meer.

'n Gevoel van weemoed stemt ons harte somber,
Dat straks weer rusten zal heel de natuur — voor lange tijd.
Dat weer een jaargetijde is ontvloten,
Juist het getij, 't welk meest verblijdt.

Een enk'le bloem tooit zich al reeds met 't herfstkleed,
Zijn gouden tint weerspiegelt zachtken in de zon.
Reeds dwar'len enk'le blaadjes langzaam naar beneden,
't Is als een kindje — dat niet wakker blijven kon.

De imker maakt zijn laatste ronde
Langs zijne stal — vol drukte en bedrijvigheid.
De nijv're bijtjes haalden nectar en ook honing,
Maar d' herfstdraad wijst ook hier op aanstaand wintertijd.

In harmonie heeft zich dit kleine volkje,
Zijn wintervoorraad saam vergaard,
Uit talloze verscheidenheid van bloemen,
De honing opgeborgen — in kunstig uitgebouwde raat.

Doch Koning Winter heeft ook zijn bekoring.
Als strenge kou ons lichaam huiv'ren doet,
Dan geeft een plekje bij de warme haardstee
Hernieuwde levenskracht aan 't bloed.

Ga dan natuur, ga dan ter ruste,
Vergaar weer nieuwe kracht voor 't volgend jaar,
Gij gaaft als altijd weer het beste,
Juist daarom valt het scheiden zwaar.

Officiële Mededelingen

KORT VERSLAG VAN DE HOOFDBESTUURS- VERGADERING VAN 8 OCTOBER 1948

Met kennisgeving afwezig de Heren Planting, Helffer en te Winkel. Ook dhr. Regout was niet aanwezig wegens verblijf in het buitenland.

De notulen van de laatste 2 vergaderingen werden na enkele opmerkingen goedgekeurd.

Uit de meer dan 100 sollicitanten voor de betrekking van 2e secretaris-penningmeester werd een selectie van 4 personen gemaakt; deze zullen door het Dagelijks Bestuur worden bezocht, waarna advies aan het Hoofdbestuur zal worden uitgebracht.

Voor drukken van het Maandschrift met ingang van 1949 werden de offertes behandeld. De commissie van redactie had een advies uitgebracht. In afwijking van dat advies besloot het Hoofdbestuur het drukken op te dragen aan de N.V. Uitgeversmaatschappij „De

Gelderlander” te Nijmegen.

De adresseermachine, welke thans bij drukkerij „De Phoenix” staat, zal overgebracht worden naar het Bijenhuis te Wageningen, omdat het adresseren voortaan in eigen beheer zal geschieden.

Dhr. Stienstra diende een voorstel in om te komen tot een eenvoudige honingslinger voor kleinbedrijf.

Er zal een prijsvraag voor worden uitgeschreven; het voorstel werd in handen gegeven van de commissie voor afd. Handel.

Aangezien de film haar voltooiing nadert, werd een vertoningsschema besproken. De film zal eerst in de groepen draaien en daarna in de overige streken. De kosten van reis en verblijf, benevens het honorarium, zullen door de afdelingen moeten worden gedragen. De film zelf is kosteloos. Dhr. v. d. Broek zal de film in de groepen draaien, voor het draaien in de afdelingen zal later iemand worden aangewezen.

Tot vertegenwoordigers in de Bedrijfsraad worden aangewezen, behalve de Voorzitter, de heren Schwieters, te Winkel en Vink; de heren van Rooijen en Meijer treden als vervangers op.

Onderstaande brief ontvingen we van de particuliere secretaris van H.K.H. Prinses Wilhelmina:

In opdracht van Prinses Wilhelmina der Nederlanden betuig ik de Vereniging tot Bevordering der Bijenteelt in Nederland haar dank voor de gelukwensen, welke deze haar ter gelegenheid van haar gouden regeringsjubileum heeft doen toekomen.

Tevens dankt de Prinses hartelijk voor het geschenk, dat haar werd aangeboden.

De Particulier Secretaris van
Prinses Wilhelmina,
M. KOHNSTAM.

Voor een reis naar Amerika ter bestudering van de kunstmatige bevruchting wordt aan Dr. de Wilde te Amsterdam een crediet toegestaan van f 2000.—. Voor een proefstand in het bijenpark te Amsterdam (grond gratis ter beschikking gesteld door de afd. Amsterdam) wordt een bedrag van f 1200.— uitgetrokken en f 600.— subsidie. Wat voor de f 1200.— wordt gekocht zal eigendom van de Vereniging blijven.

Besloten wordt het gegeven advies van f 2.50 voor een ponsflacon honing in te trekken wegens het slechte honingjaar.

VERKIEZING LEDEN VAN HET HOOFDBESTUUR

Bij enkele candidaatstelling zijn de Heren Tj. Stienstra te Leeuwarden, Regout te Maastricht, Meijer te Babberich en de Bruine te Zuiddorpe herbenoemd. In de provincie Noord-Brabant moet een verkiezing plaats hebben tussen de Heren J. A. v. d. Zwaard (zittend lid) en J. Bouman te Waalwijk.

De stembiljetten moeten uiterlijk 9 November bij de alg. secretaris zijn binnengekomen. De opening der briefjes heeft plaats te Utrecht op de 10e d.a.v. in Terminus, om 2 uur.

OVERDRUKKEN

VAN HET INLEIDEND WOORD VAN DE VOORZITTER BIJ „BIJEN EN BIJENHOUDEN”

We lieten een aantal overdrukken maken van het inleidend woord van de Voorzitter bij „Bijen en Bijenhouden”, ten gerieve van hen, die dit woord in hun boek willen inleggen. De overdrukken zijn tegen inzending van 10 ct. postzegel bij 't algemeen secretariaat verkrijgbaar.

EXPORT VAN BIJENVOLKEN.

Hierbij wordt kennis gegeven, dat vanaf 1 Januari 1949, behoudens Ministeriële goedkeuring, voor keuringskosten per volk f 1.75 in rekening zal worden gebracht.

De Directeur der Rijksseruminrichting.

HERINNERING

Mogen wij onze lezers er nog eens aan herinneren, dat zij het adresbandje van hun November-nummer in een enveloppe met postzegel van 2 ct. beplakt aan hun afdelings-secretaris zenden? Als het adres onjuist is, dan gaarne verbetering aanbrengen. De goede adressen kunnen dan op de ledenlijst worden vermeld en het bestellen van de Maandschriften ondervindt dan geen vertraging.

DE WEG TERUG

Behalve een aantal afzonderlijke leden, liet ook een afdeling van plm. 80 leden zich weer bij ons inschrijven. Ze was een jaartje lid geweest bij de A.N.I. Beter ten halve gekeerd, dan ten hele gedwaald! Hetgeen in dit geval wil zeggen: verdwaald!

RECLAMEFOLDERS

Wij beschikken nog over een aantal zeer fraaie reclamefolders, welke we aan de afdelingssecretarissen gaarne op aanvraag gratis willen zenden. Geef of stuur er eens een naar een imker, die nog geen lid van onze Vereniging is als begin van een persoonlijk bezoek.

Laat 1949 een jaar worden van intensieve propaganda, niet alleen voor de bijenteelt, maar ook voor onze vereniging. Maak haar sterker dan ze als is; we kunnen dan nog meer doen.

DE BIJENKALENDER 1949

Drukkerij „De IJssel” te Deventer, welke nu aan alle afdelingen een proefexemplaar Bijenkalender gezonden heeft, verzoekt ons het volgende te willen mededelen:

De kalenders moeten besteld worden bij de afdelings-secretaris en niet in Amersfoort of Deventer.

Verspreide leden maken daarop een uitzondering en kunnen rechtstreeks in Deventer bestellen.

De levering heeft eerst plaats in de tweede helft van December door tussenkomst van de afdelings-secretaris.

Er werden kalenders besteld voor St. Nicolaas-cadeau, doch op 5 December zijn ze nog niet klaar. Bonnen daarvoor kunnen gekocht worden bij de afdelings-secretaris; de kalender kan dan later bij hem worden afgehaald.

De kalenders zijn niet in de boekhandel verkrijgbaar, doch uitsluitend bij de secretarissen van onze Vereniging.

Afdelingssecretarissen worden verzocht niet meer dan één gecombineerde bestelling te doen (uiterlijk 10 Nov.). Zo spoedig mogelijk daarna ontvangen zij ter distributie de bestelde kalenders.

RECTIFICATIE

De in de lijst van het huldeblijk voorkomende afd. Haarlem moet gewijzigd worden in Bloemendaal.

BIBLIOTHEEK

2de Supplement — Afd. II D

Minderhoud, A., Over het leiden van bijen naar bepaalde drachtplanten. (Meded. Dir. v. d. Tuinb., Juni 1948), II D 82.

Afd. III A

Roever, J. G. de, Bijen en bijenhouden. Amsterdam, 1948, 593 p., III A 71.

Schotman, J. W., Handboek der moderne bijenteelt. 3de dr. 1947, 700 p., III A 68c.

Afd. III C

Carr, E. G., A manual of bee husbandry. Circular 317, New Jersey Agr. Exp. St., 1934, 88 p., III C 83.

Corkins, C. L., Drifting of honey bees. Bull. 190, Agr. Exp. St. Wyoming, 1932, 24 p., III C 86.

Gilbert, C. H., The cellar wintering of bees. Wyoming Agr. Exp. St., Bull. 234, 1939, 20 p., III C 85.

Grout, R. A., The hive and the honey bee. 1946, 633 p., III C 76.

Haseman, L., Beekeeping in Missouri. Miss. Agr. Exp. St., Bull. 305, 1931, 52 p., III C 84.

Kelsey, W. E., The spell of the honey bee. 2nd ed., London, 1947, 274 p., III C 79.

Munro, J. A., Bees and their care. Circular 112, North Dakota Agr. Ext. Div., 1932, 16 p., III C 82.

Nolan, W. J., Breeding the honey bee under controlled conditions. Techn. Bull. 326, U.S. Dept. Agr., 1932, 49 p., III C 81.

- Pellett, F. C., A living from bees. 1946, 335 p., III C 75.
 Schofield, A. N., Teach yourself bee-keeping. 1947, 151 p., III C 78.
 Sechrist, E. L., Honey getting. 1944, 128 p., III C 74.
 Sechrist, E. L. and McFarland, D. F., Scientific bee-keeping. 1946, 64 p., III C 73.
 Teale, E. W., The golden throng. 1946, 199 p., III C 77.
 Washburn, R. S. and Marvin, G. E., Organisation and management of apiaries, producing extracted honey in the white clover region. Techn. Bull. 481, U.S. Dept. Agr., 1935, III C 80.
 Wedmore, E. B., A manual of beekeeping. 2nd ed., 1947, 389 p., III C 56a.

Afd. III D

- Caillas, A., Le rucher de rapport. 2e éd., 1947, 402 p., III D 35.
 Delperée, Rob., L'avenir de l'apiculture belge. 1947, 24 p., III D 36.
 Lavondès, A., Le royaume des abeilles et ses trésors. 1947, 216 p., III D 34.

Afd. V

- Beck, B. F. and Smedley, D., Honey and your health. 1946, 246 p., V 80.
 Dyce, E. J., Fermentation and crystallization of honey. Bull. 528, Cornell Agr. Exp. St., 1931, 76 p., V 83.
 Leeb, Constance, Honey cookery. Circular 108, North Dakota Agr. Exp. St., 1931, 12 p., V 82.
 Park, O. W., Studies on the changes in nectar concentration produced by the honey bee, *Apis mellifera*, I. Changes which occur between the flower and the hive. Res. Bull. 151, Iowa Agr. Exp. St., 1932, 34 p., V 85.
 Tracy, P. H., Ruehe, H. A. and Sanmann, F. P., Use of honey in ice-cream manufacture. Bull. 345, Illinois Agr. Exp. St., 1930, 16 p., V 84.
 Voorhies, E. C., Todd, F. E. and Galbraith, J. K., Honey marketing in California. Bull. 554, Cal. Agr. Exp. St., 1933, 31 p., V 81.
 Wit Hzn., D. de, „Was“ de Wit. Was-import, -export, fabricage en verwerking van diverse dierlijke, plantaardige, minerale en synthetische was-producten. 1945, 87 p., V 79.

Afd. VI

- Burnside, C. E. and Sturtevant, A. P., Diagnosing bee diseases in the apiary. Circular 392, U.S. Dept. Agr. 1936, 34 p., VI 60.
 Velthoen, A. A., Kastanjevergiftiging bij bijen. 1947, 4 p., VI 59.
 White, G. F., The relation of the etiology (cause) of bee diseases to the treatment. VI 58.
 Zander, E., Die Brutkrankheiten und ihre Bekämpfung. 4te Aufl., 68 p., 1943, VI 44d.

MEDEDELINGEN BETREFFENDE ONZE COLLECTIEVE VERZEKERING

Ter aanvulling van de reeds gedane mededelingen in het Maandschrift van December 1947 inzake de verzekering, welke door het Hoofdbestuur ten behoeve van de leden voor hun tot het imkersbedrijf behorende eigendommen is gesloten, wordt nader ter Uwer kennis gebracht, dat:

• BERG- EN WERKRUIMTEN

welke voor de bijenteelt in gebruik zijn, tegen brand-schade en blikseminslag zijn verzekerd, mits men hiervoor niet reeds op een eigen polis is verzekerd. De maximum bedragen zijn vastgesteld op:

bij 10-24 volken	f 400.—
„ 25-49 „	- 600.—
„ 50-74 „	- 1200.—
„ 75-99 „	- 1800.—
„ 100 „ en daarboven	- 2500.—

Ter verduidelijking zij hier vermeld, dat een lid, die van 10 tot 24 volken bezit en over een aparte werk-en bergruimte beschikt, recht heeft, ingeval van schade ontstaan door brand of blikseminslag, op een vergoeding van f 400.—. Dit geldt dus alleen voor berg- en werkruimten.

Bij de afwikkeling van schaden is gebleken, dat de maximum verzekerde bedragen voor **boogkorven** wat te laag waren gesteld. In verband hiermede zijn de maximum verzekerde sommen voor goed bevolkte boogkorven thans verhoogd op:

	van: Febr./Apr.	Mei/Sept.	Oct./Jan.
16 raams boogkorf	f 24.—	f 40.—	f 21.—
12 „ „	f 21.—	f 36.—	f 16.—
9 „ „	f 18.—	f 33.—	f 11.—

Deze wijzigingen worden geacht in werking te zijn getreden op 15 October 1948.

Er worden nog vaak vervoerschaden opgegeven door het z.g. warmlopen der bijen. Wij brengen hiermede onder Uw aandacht, dat deze schaden niet onder de verzekering vallen. Vervoerschaden zijn alleen gedekt als met de auto of ander vervoermiddel een ongeluk heeft plaats gehad. Schaden ontstaan met het laden en lossen der kasten en korven is wel gedekt.

Bij eventuele schade dient men zich rechtstreeks in verbinding te stellen met de Heer F. C. Peypers, p.a. de Waal & Zn., Rokin 75-79, Amsterdam.

Namens de Comm. afd. Handel,
SEUNNINGA.

Afdelingsberichten

AFD. ROTTERDAM. Maandag 18 October opende de afdeling Rotterdam het seizoen met een zeer goed geslaagde vergadering in Café „Caland West“, waar als spreker optrad de Weled. Zeer Geleerde heer Dr. Velthoen.

In zijn openingswoord sprak de voorzitter er zijn vreugde over uit, dat zovelen aan de convocatie gehoor hadden gegeven. Hij heette de aanwezigen welkom, in het bijzonder Dr. Velthoen, de beide Hoofdbestuursleden n.l. de heren J. Vink en W. H. v. d. Broek en de afgevaardigden van de omringende zuster-afdelingen. Hij memoreerde in het kort de plannen voor de a.s. winter, waaruit bleek, dat er heel wat op het programma staat. Speciaal vestigde hij de aandacht op het 25-jarig jubileum van onze afdeling in 1949, welk feit men zeker niet ongemerkt voorbij zal laten gaan. Hij wakte de leden nu reeds op, eventuele suggesties aan het bestuur kenbaar te maken.

Daarna verkreeg Dr. Velthoen het woord met als onderwerp: „De Kunstmatige Inseminatie“, kortweg aangeduid met K.I. Vooraf bracht hij een woord van dank aan het Hoofdbestuur en de Voorzitter van de afdeling Rotterdam, voor de krachtige medewerking bij de voorbereiding van zijn reis naar Engeland, om de K.I. in de praktijk te zien en zelf toe te passen.

Op de hem eigen vriendelijke en prettige wijze leidde Dr. Velthoen ons in gedachten mee naar Hoek van Holland, waar hij op 17 Augustus is vertrokken. De aandacht was direct gespannen en heel langzaam heeft hij de vergadering in de moeilijkheden van de K.I. ingeleid. Hij besprak de ontvangst in het instituut, de ligging daarvan, de ondervonden medewerking e.d.

Evenals het vorig jaar besprak hij nogmaals de voordelen van de K.I. en de mogelijkheden, die dat inhoudt, om tenslotte tot de bespreking van het onderwerp zelf over te gaan.

Na de eerste proeven, die als vanzelf sprekend moesten mislukken, zijn de Amerikanen er in 1945 in geslaagd een

toestel te construeren waarmee de K.I. met succes kon worden toegepast. In 1947 begonnen de Engelsen. Reeds in 1948 was het de bedoeling 200 volken te insemineren, in welke opzet men echter niet geheel is geslaagd. Slechts 70 koninginnen werden behandeld, waarvan 40 met succes. Zij verwachten evenwel in 1949 hun doelstellingen te zullen bereiken.

Tijdens het insemineren wordt met twee man tegelijk gewerkt. De inseminator behandelt de koningin, d.w.z. het onder narcose brengen en het in het toestel plaatsen met geopende angelkamer, terwijl de assistent de darren behandelt en het sperma verzamelt. Hierbij gaf Dr. Velthoen een duidelijke beschrijving hoe het sperma wordt ingespoten en de gevaren, die aan deze handeling verbonden zijn. Ook verzuimde hij niet de eigen genomen proeven te beschrijven. Op 29 Augustus keerde Dr. Velthoen van zijn reis terug, verrijkt met de nodige kennis om de K.I. ook in ons land toe te kunnen passen.

Na de pauze besprak hij nog enkele ziektegevallen, in het bijzonder de amöbenziekte (mijtziekte) terwijl ook nog enkele vragen werden beantwoord.

Een hartelijk applaus onderstreepte het dankwoord van de voorzitter.

AFD. BUNNIK EN OMSTREKEN. Voor onze afdeling draalde de heer W. H. v. d. Broek zijn film: „Naar het Vaderland der Krainer Bij” op 9 October j.l. Eerst fraaie natuuroopnamen van zijn reis naar Krain en vervolgens het bedrijf van Jan Strgar. Uitvoerig was te volgen het verzenden der Krainer bijen voor export, de bedrijfswijze, het merken der koninginnen en het reizen in de bergen naar de Alpenroos. Kortom, we namen een goede indruk mee

naar huis over de Krainer bijenteelt in al zijn aspecten. Een goede en mooie film over de bijenteelt in Jugoslavië bij Jan Strgar.

In de pauze werden de aanwezigen onthaald op honing, welke zeer gewaardeerd werd. Ook Mr. E. v. d. Weijs, burgemeester van Bunnik, Odijk en Werkhoven, deed die avond van zijn belangstelling blijken voor de bijenteelt en de film. Ook de demonstratie- en observatiekasten mochten zich in een goede belangstelling verheugen, temeer daar des namiddags circa 200 schoolkinderen de gast van onze afdeling waren, om hen iets te laten zien en te vertellen over de bijen, terwijl zij natuurlijk tevens op honing geïnteresseerd werden. Al had 's avonds de opkomst groter kunnen zijn, we mogen toch zeggen dat onze voorlichtingsavond en -middag geslaagd is, niet in het minst door de film van de heer v. d. Broek. Twee nieuwe leden konden ingeschreven worden.

AFD. WESTERBORK. De 14e Juli 1948 werd door de afdeling Westerbork haar jaarlijkse zwermmarkt gehouden. Bedroeg het aantal in 1947 zestig, thans was de aanvoer ruim honderd zwermen. De aanvoer was dus belangrijk hoger.

De handel was daarentegen veel trager dan verleden jaar. Blijkbaar waren de leden de prijzen, welke varieerden van f 12.50 tot f 22.50, niet hoog genoeg. De zwermen werden dan ook niet alle verkocht.

Wil Westerbork haar markt handhaven, dan zal een andere weg gezocht moeten worden, om de aangevoerde zwermen tegen de marktprijs van de hand te doen. Immers, is dit niet het geval, dan heeft een zwermmarkt weinig of geen zin.

ADVERTENTIËN

B-CURSUS BIJENTEELT voor beginners
G-CURSUS BIJENTEELT voor gevorderden
(Zie onze advertentie in het Octobernummer.)

Leider: de Rijksbijenteeltonderwijzer J. B. M. v. d. Belt. - Uitgebreide lessen. - Prima correcties. - Een groot aantal illustraties. - Vraagt prospectus en proefles aan:

**STICHTING SCHRIFTELIJK ONDERWIJS
APELDOORN**

AFDELING VORDEN M.V.K.

Op 80-jarige leeftijd ging op 18 September van ons heen onze trouwe ex-secretaris

W. C. OLTUHS

Hij was van de oprichting af trouw en ijverig bestuurslid en zijn nagedachtenis zal steeds bij onze vereniging in herinnering blijven. **HET BESTUUR.**

Het Kleine Bijenboek

Prijs
f 2,90
Inleiding tot de praktische Bijenteelt
Een nieuw boek van Joh. A. Jousstra
verschijnt dezer dagen. Het is een
boekje voor volslagen leken op het
gebied der bijenteelt.

UITSLUITEND PRAKTIJK BEVATTEND!

Spelenderwijze wordt de leek in de geheimen van de eenvoudige bijenteeltpraktijk ingewijd.
Ieder beginner moet zich in 't bezit stellen van deze unieke handleiding.

Drukkerij „De Phoenix” - Goes
Parallelweg 46 Postrekening 32637

SPEURBIJTJES

TE KOOP: Sterk Bijenvolk in H.R.V.-kast (Hoograam-Versteeg). Winterklaar. - C. E. COHEN, Borgele 27, Diepenveen.

TE KOOP: Complete Bijenstand met 18 prima ingewinterde volken, 16 in nieuwe Simplexkasten en 2 in korven. Alles in één koop. - A. E. LEFEBER, Herenweg 339, Lisse.

AANBEGODEN: 2 Bijenvolken in Simplexkasten; Jonge Koninginnen, flink ingewinterd. **1 ledige Boogkorf.** Alles met reserveramen en verdere benodigdheden. Bezichtiging op Zondagen. Kan tot a.s. voorjaar op oude bijenstand blijven staan. Spoed gewenst. - H. A. J. BAARS, Heselbergherweg 52, Arnhem.

TE KOOP: 50 ingevoerde prima bijenvolken in kasten. Br. met bet. antw. aan P. DE JONG, Zuurse Duinen, Rhoden (Dr.).

TE KOOP: Gebruikte Simplexkasten, dubbelw. br.k., h. kamer, reisraam, ijzers en raampjes, z.g.a.n. zinkdak, goed in de verf, f 25 p. st. Vracht v. koper, rembours. Ook **Honing te koop gevraagd.** - P. LEIJEN, Amsterdamse weg 232, Amstelveen.

TE KOOP GEVRAAGD: Elke hoeveelheid Honing. Aanbiedingen aan DE IMMENHORST, Lente bij Dalfsen.

GEVRAAGD: Enkele Reserve- en Bevruchtungskastjes en oude jaargangen Groentje. - D. VAN DIJK, Nesserweg, Ternaard Fr.

GEVRAAGD: Gebruikte onbevolkte originele Simplexkasten, alsmede onderdelen hiervan, als: buitenranden, broed- en honingkamers, separators. - Brieven: Nijkerklaan 98, Den Haag.

TE KOOP GEVRAAGD: Een ronde korfvorm, in goede staat verkerend. - R. v.d. HOORN, Heidelaan 20, Ermelo.

N.V. BIJENSTAND

„MELLONA”

v/h J. DE MEZA - SANTPOORT

TELEFOON 8225 - K 2560

Biedt aan voor de wintertijd:

Nuttige Sint Nicolaas- en Kerstgeschenken
Zilveren Bijenspelden

VERDER ALLES
VOOR
DE BIJENTEELT

Broches - Colliers - Luxe Honingflacons
Bijenliteratuur (Schotman, de Roever)

Filmavonden voor Uw Vereniging, met onze MELLONA-FILM, die zeer interessant en leerzaam is.

Schriftelijke Cursus Bijenteelt, de eerste goede stap voor elk beginnend imker!

Ons MELLONA-NIEUWS, dat regelmatig verschijnt, houdt U steeds op de hoogte van allerlei nieuws op bijenteeltgebied. Wij schrijven U daarvoor gaarne in.

Wij kopen

**Alle soorten Honing,
ruwe en zuivere Was**

Honing- en Waszemerij

De Gelderse Bijenstand „ARKADIA”

LOCHEM — TELEFOON 827

W. VAN 'T LAND, HONINGZEMERIJ, BARNEVELD

koopt à contant

tegen de hoogste prijzen:

raatwas, zuivere was, ruwe honing en zuivere honing

OOK HET ADRES VOOR UW IMKERSARTIKELN!

Te koop gevraagd: ZUIVERE SLINGERHONING

Bussen beschikbaar. Contante betaling

Brieven met opgave van prijs aan:

HONINGHANDEL MONTERLAND

Thomas Schwénckestr. 13, Den Haag

Echte Hennep Persdoeken

100 cm. bij 25 cm.

FIRMA O. J. VAN DER BAAN

Touwslagerij — Telefoon 2004 — Drachten (Fr.)

De Handelsinstelling van Uw eigen organisatie!

Het adres voor Uw imkersartikelen

Telefoon 2863

Het Bijenhuis, Wageningen

Voor korfvlechters hebben wij weer prachtig 1e snit pitband
en rottingbast beschikbaar